

BAKOS PETRA

Kék mamusz

PEROVICS ZOLTÁN: ARTOPÉDLANDIA*

Az újvidéki Kortárs Művészeti Múzeum első emeleti termeinek padlóját papírborítás szabdalja térszeletekre.

A csomagolópapírral burkolt egységek között kanyargó úton, noha lelkiismeretesen szemrevételezem a műtárgyakat, mégis egykettőre eljutok a leghátsó falig, ahonnan más nincs, csak visszaút. Az az érzésem, valamit elmulasztottam, ezért megfordulok, és még lassabban lépkedek vissza a pőre sávon, lassabban és másféle figyelemmel: mintha ösvényen járnék, csavargatom a fejem, figyelek a részletekre, összefüggéseket keresek, próbálok eligazodni a kiállított műszerek és eszközök, képek és kellékek erdejében.

Hiába, megint csak arról győződök meg, hogy még mindig nem értem, mi értelme kiállítani ezeket a színházi relikviákat.

A társulat lelkes követőjeként évtizedek óta csodálom azt az összetett sérülékenységet, amelyet Pero a színpadon életre hív és életben tart. Mégis, azon kívül, hogy az artopéd műtárgyak törékeny egyensúlyát vizsgálva ismét megállapíthatom, Pero a kiállított beállítások mestere, egyre tanácstalanabb vagyok, mert nem értem, hogy miképpen kéne ennek a tárlatnak gazdagítania Metanoia-értésemet. Azt viszont tudom, hogy ha valami előtt értetlenül állok, és közben mégsem enged el, mégsem tudok elmenni mellette, akkor valószínűleg nem az anyaggal van baj, hanem a megközelítéssel.

A legelső, legkisebb teremben keskeny derékszöget formál a talajon a papiros. Előtte felsorakoznak az érkezők, a szervezők, a sajtó, de a papírra senki sem lép. A határ, melyet a papír kiszab, olyan szigorúan rendezzi a mozgásteret, mint egy üvegfal.

Pero féltérdre ereszkedik, és higgadt, szertartásos mozdulatokkal kórházi kék mamuszokba csomagolja a kiállítást megnyitó Danyi Zoltán cipőit. Aztán mamuszt ölt maga is, majd kék mamuszt húz a tolmács is, mielőtt mindhárman a papírra lépnek. A három férfi az ormótlan holdjáró cipőkre emlékeztető égszínkék lábbelikben, kezükben papírlapokkal, elhelyezkedik a keskeny papírháromszög szívében. Földi mértékkel néhány méterre tőlem, valóságosan azonban fényévekre, mert a papír, értem meg lassan, a performansz tere: ők hárman már máshol vannak, a távolban. Nem véletlenül olyanok ezek a kék mamuszba csomagolt lábak, mint a holdjáró cipők. A becsomagolt tér Pero bolygója. Más bolygón, más síkon vannak ezek a férfiak, ott készülődnek a nyitányra.

Más síkra lépek a megnyitó után én is, mikor üggyel-bajjal kék mamuszba bújok. Előbb óvatosan, aztán egyre bátrabban próbálom rá talpaimat a finom sima papirosra, mely úgy fénylik, mint egy szépen leburnult férfinát. A kisebb-nagyobb kellékdarabok, figurák, színpadi kiegészítők közé lépve érzem, ahogy lassan forogni kezd Pero bolygója, és a gravitációs te-

* Kiállítás az újvidéki Kortárs Művészeti Múzeumban (2019. július 25. – augusztus 11.)

re egyre erősebben tart. A Metanoia előadásokhoz tartozó bútorok és használati tárgyak, melyeket kintről, a papírsíkok közötti útról vagy ösvényről nézve gondosan megtervezett élettelen objektumoknak láttam, a csomagolópapírba burkolt bolygóról nézve felélénkülnek, meg-elevenednek. Kék mamuszaink ormairól ugyanis abból csíphetünk el szeletkéket, amit Pero előadásainak szereplői látnak, amiben Pero előadásainak szereplői élnek. A papírbolygó vendégeként ébrednek rá, hogy Pero színházában nincsenek a külvilág számára kidolgozott részletek, ez nem egy háromfalú szoba, hanem egy élettér, ahol minden mindenhol nézve a helyén van és a hatalmas, sokszervű gépezetektől a mindenütt jelenlévő, kicsi papírfigurákig mindennek helye van, és semmi sem helyettesíthető.

És talán éppen a kicsi papírfigurák sorsa a legmegejtőbb. Egészen apró klozettpapír-karakterek, asszonyka, emberke, lányocska. Egyik egy tükörpiramisban szemléli magát, egy másik ketreben kuksol. Vajon ki a szabadabb, aki a ketrecből nézi azokat, akik őt nézik, vagy aki nincs ketreben ugyan, mégis egyedül önmagát látja?

A papírvékony szakadékon innen és túl minden és mindenki felkészült figyelemmel várja a nyitányt. A beszélő már majdnem szóra nyitja ajkait, mikor a papírra lép a múzeum PR-osa: tappancsain gyöngyös saruval, szétvetett lábakkal lecövekel a kék mamuszos férfiinstalláció előtt, és elmondja, hogy mekkora megtiszteltetés, hogy mekkora esemény, majd pedig levonul a színről, és összevissza tapodja közben az addig érintetlen papírfelületet.

Nézem, ahogy a gyöngyös saru nyomvonala deszakralizálja a teret, és arra gondolok, hogy elveszett a bolygó. Aztán ráébrednek: éppen a sarunyomok emlékeztetnek arra, hogy milyen sérülékeny a teremtett tér. És arra, hogy nincs menekvés, a nyitás a bontás kezdete, az indulás a széthullásé, a kezdet a végé.

Az apró klozettpapír-karakterek közül némelyik magányosan, mások csoportokban, de mindegyikük társtalanul álldogál, kivéve egy képkeretbe foglalt esküvői ruhás párocskát, akiktől kifelé, lefelé, elfelé gördül egy miniatúr babakocsi, klozettpapírkicsivel. Mert a gyerek is mindig már úton van hozzánk képest, tőlünk el – éppen úgy, ahogy ez a kiállítás.